

**INKATHA
FREEDOM
PARTY**

IFP.ORG.ZA

MORALO WA TOKOMANE

YA HO IKETELA DIKGETHO WA

IFP O NTLHA DI 13

BAKENG SA DIKGETHO TSA NAHA LE DIPROVENSE TSA 2024

LENANE LA TSE KAHARE

LENGOLO LE TSWANG HO MOPRESIDENTE	03
BOITLAMO BA RONA HO WENA BA HO AHA BOTJHA AFRIKA BORWA	05
TSE DING TSA DINTLHAKGOLO HO TSWA MORALONG WA IFP O DINTLHA DI 13	06
MESEBETSI	07
BONOKWANE, BOBODU LE TSHEBEDISO YA DIKGOKA KA BONG	09
MATSWANTLE A SENG MOLAONG	11
HO TINGWA HA MOTLAKASE	13
THUTO	15
TLHOKOMELO YA BOPHELO	18
BODULO BA BATHO	20
MERALO YA MOTHEO	22
TRANSPOROTO	24
BOETAPELE LE PUSO YA SETSO	26
PHIHLELLO YA MOBU	28
TIKOLOHO	30
WENA LE BOKAMOSO BA HAO	32
TSHEPA MESEBETSI E METLE EO RE E FIHLETSENG NAKONG E FETILENG	34

LENGOLO LE TSWANG HO MOPRESIDENTE

Ma-Afrika Borwa a Ratehang,

Bakeng sa dilemo tse ka bang mashome a mahlano, Inkatha Freedom Party, e theuweng ke Prince Mangosuthu Buthelezi, e tsheheditse ka matla demokerasi, tokoloho le toka, mme e sebeletsa mafutsana le bao ba sa sireletsehang, ho ntse ho le jwalo e bopa naha eo ho yona bohle ba ka atlehang. IFP ke lefa le leholo leo re le sietsweng ke Prince Buthelezi. Ka 2024, re ntshetsa pele lefa leo.

IFP e bile le tshusumetso e matla mona Afrika Borwa. Ho qala ka boitseko ba tokoloho, re ile ra sireletsa boahi ba naha ba dimiliyone tsa ma-Afrika Borwa a neng a se na tokelo ya ho vouta, bao mmuso o sa lateleng molao o neng o batla ho ba etsa matswantle naheng ya habo bona.

Tafoleng ya ditherisano, ke IFP e ileng ya etsa bonnete ba hore ho hlongwa diprovence mmoho le ho kenyelletswa ha Bili ya Ditokelo ho Molaotheo wa rona wa demokerasi. Jwalo ka karolo Mmuso wa Naha wa Kopanelo, re bile le seabo ho fetolweng ha melao yohle mona Afrika Borwa hore e bontshe makgabane a demokerasi ya molaotheo.

Mane KwaZulu-Natal, re ile ra busa dilemo tse leshome, ra hodisa moruo wa provence mme ra beha matla a puso matsohong a batho.

Ka qalo eo e matla, ho bile bohloko haholo ho bona Afrika Borwa e kgeloswa ke mokgatlo o neng o tshehetswa ke bongata ba batho o ileng tahwa ke matla. Dilemong tse mashome a mararo tse fetileng, moruo wa naha ya habo rona o theohile, bonokane – ho kenyelletswa le bonokwane kgahlanong le basadi le bana – bo atile haholo, bobodu bo eketsehile haholo, mme ditshebeletso tsa motheo e bile e nngwe ya ditshepiso tse sa phethwang.

Ka 2024, tlhokeho ya ho fetolwa ha mmuso ke yona ntho ya bohlokwa.

Dilemong tse mashome a mararo, IFP haesale e ntse e le mokgatlo wa kganyetso o moholohadi, o neng o etsa hore Mmuso o ikarabelle. Haesale re ntse re etelletse pele re le mohlala, re bontsha seo mmuso o tshepahalang o ka se fihlelang bakeng sa Afrika Borwa.

Ka 2024, re o mema hore o kgutlise botshepehi boo mmusong ka ho voutela IFP.

Voutu ya hao bakeng sa IFP ka 2024, ka bobedi dikgethong tsa naha le diprovense, e tla matlafatsa lentswe la ho tshepahala ha mmuso o tliho kena. Makgabane a IFP a bopilwe hodima metheo ya ubuntu/botho le botshepehi, mme ke yona feela ntho eo e haellang pusong.

Ka hoo ke o mema hore o voutele Mmuso o motjha. Voutela phetoho. Empa ka hodima tsohle, vouta bakeng sa ho kgutlisa botshepehi ka ho voutela IFP.

MONG. VELENKOSINI HLABISA MP
MOPRESIDENTE

SEBEDISANA LE RONA

JWALO KA HA RE AHA BOTJHA AFRIKA BORWA

BOITLAMO BA RONA HO WENA

BA HO AHA BOTJHA AFRIKA BORWA

Setjhabeng sa rona se lokolohileng sa demokerasi, divoutu tsa rona di tla etsa qeto ka bokamoso ba rona.

Dikgetho tsena e tla ba dikgetho tsa bohlokwa haholo haesale ka ho qala ha demokerasi ya rona. Naha ya habo rona e se e fihlile boemong ba ho ba Naha e hlolehileng. Ka hoo, dikgetho tsena di tla ba le sephetho se sehoho, di ame moloko ona mmoho le e tlang.

Nakong ena ya bohlokwa, moo bokamoso ba rona bo kopanetsweng bo leng kotsing, IFP e ho kopa hore o sebedisane le rona ho fihlela bokamoso bo botle ka ho ya ka moo ho ka kgonahalang. Re kena dikgethong tsena re dumela hore ena ke nako ya ho beha Afrika Borwa ka pele.

IFP e dumela hore ha ho na bokamoso bo sireletsehileng bakeng sa karolo e le nngwe ya setjhaba ha karolo e nngwe yona e dutse e se na matla. Ha ho na bokamoso ba dibakeng tsa ditoropo bo ke keng ba kenyelletsa baahi ba dibakeng tsa mahaeng. Sebaka seo re lebileng ho sona bohle se hloka maemo a hodimo a ho ba le morero o tshwanang. IFP e nka ubuntu/botho jwalo ka motheo wa katleho ya bokamoso ba rona.

Re ya dikgethong tsena re sebedisa lefa le leholo leo re le sietsweng ke Mothei wa rona, mofu Prince Mangosuthu Buthelezi. Mothei wa rona o phetse bophelo ba hae a sebeletsa setjhaba sa habo rona. O ne a dumela ho mehato e kgonahalang e fanang ka matla ho ma-Afrika Borwa a ithuse ka boona mme a itshepe.

Jwalo ka motho ya neng a rata demokerasi, Prince Buthelezi o ne a itlamme ho etella pele ka botshepehi le ho sebeletsa batho ka sebele. Boitlamo boo bo ntse bo le maikemisetso a bohlokwa a IFP. Ka hoo ha re o tshepise eng kapa eng eo re ke keng ra e phethahatsa.

Ho tshehetsa mananeo a rona ka ditjhelete, re tla kena mosebetsing o matla wa ho hlophisa botjha moruo le tsamaiso le kabo ya ditjhelete tsa mmuso. Re tla fokotsa Mafapha a Mmuso mmoho le tshebediso ya ona e bohlaswa ya tjhelete. Re tla ba le tshebedisano tse pakeng tsa mekga ya mmuso le ya poraefete bakeng sa Kgwebo tse ka Tlasa Mmuso tse hlolehang, ho ena le hore re di thuse ka ditjhelete. Re tla hlaola bobodu le tshebediso ya ditjhelete ka mokgwa o senyang, mme re fedise ketso tse se nang mabaka tsa ho sebediswa ha ditjhelete ka mokgwa o ka tlase ho tekano ho qetellang ho entsa hore ditjhelete di kgutlisetswe lekaleng la ditjhelete tsa mmuso. Re tla sebedisa sente e nngwe le e nngwe ya ditjhelete tsa balefi ba dikgetho, ka bohlale.

Re etsa boitlamo bona ho wena, hobane baetapele le baemedi ba IFP ke basebeletsi ba batho. IFP e dumela hore o tshwanetswe ke mmuso o tla o sebeletsa ka botshepehi; mmuso oo o ka o tshepang.

MORALONG WA IFP O DINTLHA DI 13

- 1** IFP e tla Aha Botjha moruo ka ho **fedisa ho tingwa ha motlakase kgafetsa** ka mokgwatshebetso wa enoji o tswakaneng hape wa mefutafuta.
- 2** IFP e tla beha ma-Afrika Borwa ka pele ka ho **a behela mesebetsi** le mmara wa kgwebo tse nyenyane wa **ma-Afrika Borwa** e ntse e phehletse tabeng ya ho fihlela seboo sa 80/20 sa mesebetsi bakeng sa ma-Afrika Borwa dikhampaning tsohle.
- 3** IFP e tla ntlafatsa mokgwatshebetso wa tlhokomelo ya bophelo, mme e behe maqheku le bana ba sa sireletsehang ka pele ka ho **nyolla thuso tsa maqheku le tsa sapoto ya bana**, moo hape e tla **atolosa mokgwatshebetso wa divaotjhara tsa dijo** bakeng sa malapa a hlohang.
- 4** IFP e tla beha baahi ba dibakeng tse futsanehileng tsa dioropong le tsa mahaeng ka pele mme e sebedisane le Baetapele ba Setso le ho ba tshehetsa.
- 5** IFP e tla tswela pele ho kgothaletsa tshireletso le tshehetso ya Ingonyama Trust, jwalo ka mohlala wa ho etsa bonnete ba hore bohle ba **fihlela mobu**.
- 6** IFP e tla **beha ma-Afrika Borwa ka pele** ka ho nka polokeho e le ntho e ka sehloholong, ho kenyelletswa le ho fedisa bothata ba bofalli bo seng molaong mona Afrika Borwa, e leng tshoso ya tshireletso ya naha le bothata bo boholo ditjheleteng tsa mmuso.
- 7** IFP e tla fana ka **thuto ya motheo ya mahala**, mme e fetole NSFAS hore e kgone ho phetha thomo ya yona ya ho matlafatsa batjha.
- 8** IFP e tla fana ka **Unemployed Graduate Grant (Thuso hya di-Graduate tse Hlohang Mesebetsi) ya R3000**, bakeng sa nako e tla behwa, ho thusa bao ba nang le mangolo a yunivesithi ho fumana mesebetsi e amoheleng.
- 9** IFP e tla fetola tsela eo tse ding tsa dibiliyone tse sebediswang ho di-SETA, ho etsa bonnete ba hore bohle bao ba nang le mangolo a yunivesithi ba fuwa thupelo ya mosebetsing ya dikgwedi tse 12 ho bomasepala, mafapheng a diprovense le a naha. Ho tla kgothaletswa thupelo ya mosebetsing mokgeng wa poraefete.
- 10** IFP e tla **fokotsa ditjeho tsa data**. Ditjeho tse hodimo tsa data ha di sebeletse mafutsana.

01

MESEBETSI:

RE TSHEPE HORE RE TLA ETSA HORE O SEBETSE

Tokoloho dipolotiking ha e ya fana ka toka kahisanong le moruong bakeng sa bohle. Hantlentle, Afrika Borwa e na le maemo a bonahalang haholo a ho se lekane lefatsheng. Bokamoso ba rona, tokoloho le seriti sa rona di itshetlehlile bokgonging ba rona ba ho sebetsa. Empa moruo wa rona o a thekesela, mme hoo ho baka maemo a senyang a tshoheko ya mesebetsi, haholoholo hara batjha.

IFP e tshehetsa maano a moruo a akaretsang, a etelletswe pele ke mmara, a tla matlafatsa ma-Afrika Borwa ohle mme a be le kabelo kgolong le nshetsopeleng yohle ya moruo wa naha. Re dumela hore tokoloho moruong ke ntho ya bohlokwa bakeng sa ho sebetsana le ho se lekane hwa nakong e fetileng. IFP e tla etsa hore batho ba Afrika Borwa ba sebetsa.

IFP PUSONG E TLA:

- Hloma sebeo sa mesebetsi sa 80/20: dikhampani di lokela ho hira bonyane 80% ya ma-Afrika Borwa.
- Boloka menyetla maemong a ba qalang mosebetsing le mekgeng e sa hlokgeng bokgoni bo ikgethang bakeng sa ma-Afrika Borwa, ho tsepamisitswe maikutlo ho batjha.
- Boloka mmara wa kgwebo tse nyenyane le indasteri ya di-spaza shop bakeng sa ma-Afrika Borwa.
- Tsepamisa maikutlo tlhahisong ya mona hae le ho kgothaletsa dihlahiswa tsa ma-Afrika Borwa; hona ho kenyelletsa tshehetso ya difilimi tsa mona lapeng, mehlodi ya ditaba le di-indasteri tsa boqapi hore di kgone ho hlodisana lefatsheng lohle.
- Lokolla di-SMME (kgwebo tse nyenyane le tse mahareng) melawaneng e thata le ho tlosa tshitiso e ngata e kgutlisetsang kgwebo se nyenyane morao.
- Ntjhafatsa ntshetsopele ya moruo wa lapeng mme e hlophise botjha Ejeni ya Ntshetsopele ya Kgwebo tse Nyenyane, ho fokotsa ho hloleha ha dikgwebo tse nyenyane le ho theha mesebetsi e amohelhileng.
- Matlafatsa diprovence, ditereke le bomasepala bakeng sa ho tshehetsa kgolo ya temothuo ka meralo ya motheo, dikimi tsa metsi, thuto le thuso tsa ditjhelete.
- Fana ka Thuso ya Ntshetsopele ya Moruo wa Lapeng ho tshehetsa kgwebo tsa dikoporasi tsa mahaeng le tsa makeisheneng.
- Nka mohato ka diphumano tsa tlaleho ya Khomishene ya Tlhodisano mabapi le ditheko tse hodimo tsa data mona Afrika Borwa, e leng ntho e sa sebeletseng mafutsana, ka ho qobella hore ditheko di fokotswe ka 50%.
- Tshehetsa katoloso ya matekwane a rekiswang le di-indasteri tsa hemp, e leng ntho e tla potlakisa kgolo ya moruo wa lapeng le ho theha mesebetsi.
- E tla fana ka Unemployed Graduate Grant ya R3000, bakeng sa nako e tla behwa, ho thusa bao ba nang le mangolo a yunivesithi ho fumana mesebetsi e amohelhileng.
- Fetola tsela eo tse ding tsa dibilyone di sebediswang ka yona ho di-SETA ho etsa bonnete ba hore bohle bao ba nang le mangolo a yunivesithi ba fuwa thupelo ya mosebetsing ya dikgwedi tse 12 ho bomasepala, mafapheng a diprovence le a naha.
- Tshehetsa balemi ba banyenyane jwalo ka mohato wa ho tsosolosa moruo, ho ntse ho elwa hloko baetapele ba setso jwalo ka banka-karolo ba bohlokwa tsamaisong ya mobu le phetolong ya moruo wa mahaeng.
- Lokisa melao ya tsebetso e bakang thibelo mme hape e sitisana le ho thehwa ha mesebetsi.
- Kgothaletsa thibelo ya ho ba bohlaswa ka ditjhelete mme e behe meedi sekolotong sa mmuso.
- Hanela ho thuswa hape ka ditjhelete ha Dikgwebo tse ka tlasa Mmuso mme, ho ena le hoo, e pholose Dikgwebo tse ka Tlasa Mmuso, e kgothaletsa tlhodisano le tshibollo moo ho kgonahalang, ha e ntse e bopa tsa mmuso le poraefete bakeng sa Dikgwebo tse ka tlasa Mmuso tse ke keng tsa kgonwa ho pholoswa.
- Bula mmara wa enoji mme e etse hore tlhahiso ya enoji e be ya mefutafuta.
- Tsetela meralong ya motheo e ntse e bopa tikoloho o molemo bakeng sa batsetedi
- Hlabolla lthala Bank, e ntse e etsa bonnete ba hore e sebetsa ka botlalo mme hape e ba mohlala wa Banka ya Mmuso hore e tle e kgone ho phetha thomo ya yona ya ho phahamisa baahi ba futsanehileng.

BONOKWANE, BOBODU LE TSHEBEDISO YA DIKGOKA KA BONG:

RE TSHEPE HORE RE TLA ETSA HORE O BOLOKEHE

Bobodu, mmoho le ho se tsamaye hantle le ho hloka thahasello, di sentse bokgoni ba Mmuso ba phano ya ditshebeletso. Ka baka leo, bao ba sa sireletsehang haholo hara rona ba hanetswe ka menyetla ya ntshetsopele le kgatelopele. Maemo a bonokwane le merusu a tshosa hampe, haholoholo kgahlanong le basadi le bana.

IFP e dumela hore ho hlokeha phetolo ya ka potlako hape e kenelletseng bakeng sa ho matlafatsa mokgwatshebetso wa toka, tshireletso, sesole, le ditshebeletso tsa bohlwela ba naha. IFP e tla nka mehato e matla ho sireletsa basadi, bana le bao ba sa sireletsehang haholo.

IFP PUSONG E TLA:

- Sebetsa le baahi ho fedisa bonokwane ka ho sebedisana haholo le diforamo tsa ho lebelala metse le ka ho fana ka metjha ya ho tlaeha ketso tsa bonokwane ke baahi.
- Tshehetsa makgotla a dinyewe a setso le ho matlafatsa seabo sa boetapele ba setso pusong tsa diprovence le seletse, e leng ntho e tla thusa ho fihlela kgotso le tshireletso e ngata.
- Qala dipuisano tsa naha mabapi le ho kgutliswa ha kotlo ya lefu bakeng sa ho fedisa bonokwane bo soro.
- Shebisisa hape melao ho etsa bonnete ba hore bao ba sebedisang dikgoka kgahlanong le basadi le bana ha ba fuwe beile, haholoholo ba bolayang.
- Etsa bonnete ba hore makgotla a dinyewe a ikgethang sebetsanang le Bobodu le Tshebediso ya Dikgoka ka Bong mmoho le Ho Bolawa ha Basadi (GBVF) a kena tshebetso ka botlalo.
- Etsa bonnete ba hore bahlanka ba Ditshebetso tsa Sepolesa sa Afrika Borwa (SAPS) ba rupelwa ka ho ikgethang hore ba sebetsane le GBVF mme ba kengwe diteisheneng tsohle tsa sepolesa moo GBVF e etsahalang ka bongata.
- Etsa bonnete ba hore ba fetileng ho GBVF ba kgone ho fumana ditshebetso tseo ba di hlokanang.
- Matlafatsa thupelo le tshetso, mme e eketse mehlodi ya thuso, bakeng sa bahlanka ba SAPS.
- Matlafatsa meralo ya motheo e leng teng ya SAPS, disebediswa le thekenoloji, e le hore basebetsi ba SAPS ba be le bokgoni bo felletseng ba ho phetha thomo ya bona.
- Bopa moya wa boikarabelo, boprofeshenale le boitshwara, e matlafatse ya tshepo ya setjhaba le ho ba le tshepo ho kengweng ha molao.
- Kenya ka matla le ho qobella leano la ho se be le mamello ho hang ho bobodu, ho kenyelletswa le ho tebelwa ka potlako le ho qoswa ha bahlanka ba etsang bobodu ho sa natswe boemo kapa hore o tswa mokgatlong ofe.
- Eketsa mehlodi ya thuso ya SANDF le disebediswa, e ntlafatse thupelo, e hlome diboka tsa bohlwela tse sebetsang hantle haholo, e lwantshe bobodu le ketso tsa bonokwane, mme e ntlafatse boiketlo ba mekaubere ya sesole.
- Etsa bonnete ba hore SANDF e ba le bokgoni mme e itokiseditse bakeng sa dintwa tse tlwaelehileng, tsa bayoloji, cyber kapa tsa elektroniki.
- Beha ka sehloohong Bajete ya Tshireletso e tla fihlela tlwaelo ya matjhabeng ya 2% ya GDP, e tsetele matsholong a ho thaotha Lebotho la Tshireletso, e tsosolose le ho etsa hore dibopeho tsa SANDF e ba tsa profeshenale.
- Kenya SANDF baahang bao ho nang le mathata a kahisano ho bona, bonokwane le maqulwana a dinokwane.
- Etsa bonnete ba hore ho ba le Bolaodi ba Botjhotjhi ba Naha bo matla, bo nang le bokgoni hape bo thuswang ka ditjhelete.
- Tshehetsa tshebetso tsa toka tse tsepamisang maikutlo tlhabollong ya batlodi ba molao, e tsamayang hantle haholo, ho ena le mehato ya tlwaelo ya ho fana ka kotlo.

MATSWANTLE A SENG MOLAONG:

RE TSEHEPE HORE RE BEHE AFRIKA BORA KA PELE

IFP e dumela hore ho hloleha ha Mmuso ho laola bofalli ke hona ho bakileng mathata naheng. Boemo ba IFP ke ba hore, leha ho hloka leeme e le ntho e batlehang, matswantle a seng molaong ke batho ba tlolang molao mme ba baka tshoso e kgolo polokehong le tshireletsong ya Puso, athe hape ba beha bothata bo boima mehloding ya thuso ya Afrika Borwa.

IFP PUSONG E TLA:

- Kenya ka potlako Lebotho la Tshireletso la Naha la Afrika Borwa (SANDF) dikoung tsa boemakepe le meeding ka ho aha mabota meeding, ho matlafatsa taolo ya meeding le ho etsa bonnete ba hore meedi ya rona e ba e hlomphehang.
- Tsetela thekenolojeng ya taolo ya meedi ya maemo a hodimo haholo, ho kenyetletswa le thekenoloji ya di-drone, e ntse e thusa tsamaiso ya meeding hore e thibeke bofalli bo seng molaong, ho tsamaiswa ha batho ba iswa dinaheng tse ding ka ho seng molaong, ho kengwa le ho ntshwa ha dithethefatsi ka tsela e seng molaong, bokgukguni le diketsahalo tse ding tsa bonokwane tse fetelang ka nqane ho meedi.
- Tsetela ho Bohlalobi ba Bofalli ba Naha bo ikemetseng, bo nang le bokgoni.
- Beha taolo tse matla boemakepe. Ho sebetswa ha bao ba batlang botshabelo le ditsi tsa moo ba tla dula teng di lokelwa ho hlongwa boemakepe moo bao ba batlang botshabelo ba lokelang ho leta teng bakeng sa diqeto tse tla etswa ka dikopo tsa bona.
- Etsa bonnete ba hore ho ba le tshebetso e tsamayang hantle ya ho busetsa batho dinaheng tsa habo bona.
- Thibela tshebetso ya dikgwebo tse fumanwang di hirile bafalli ba seng molaong, bakeng sa nako e behuweng. Ditefiso di bonahetse di hlolehile ho fedisa hoo.
- Etsa bonnete ba hore ho ba le bonka-karolo bo eketsehileng ho tswa ho ditshiya tsa mmuso: bomasepala le diprovence ba lokela ho thusa ho hlwaya, ho sebetso, le ho busetsa bafalli ba seng molaong dinaheng tsa habo bona.
- Etsa bonnete ba hore ho ba le kotlo tse boima ho mohlanka ofe kapa ofe wa Lefapheng la Ditaba tsa Lehae ya tla tshwarwa a rekisa ditokomane tsa boitsebiso tsa Afrika Borwa. Ka bobedi ho rekisa le ho rekwa ha ditokomane tse seng molaong ho tla nkuwa e le bonokwane kgahlanong le Mmuso.
- Ntjhafatsa Lefapha la Ditaba tsa Lehae ho ba la sejawalejwale, le loketseng morero wa lefapha, ka ho tsetela ho meralo ya motheo le thekenoloji.
- Etsa bonnete ba hore di-visa tsohle, dikopo tsa bophaphathehi le ho batla setshabelo, le ho di sala morao, di etswa ka inthanete.
- Etsa bonnete ba hore e kenya tshebetso ya ho lekola diphemiti: batho bohle ba tswang dinaheng tsa ka ntle ba nang le diphemiti tsa Afrika Borwa ba tshwanetse ho di isa hore di ilo netefatswa botjha nakong ya dikgwedi tse tsheletseng. Ha beng ba diphemiti ba hloleha ho etsa jwalo, phemiti e tla hlakolwa ka potlako feela. Hona ho tla thusa ho hlaola diphemiti tseo tse fumanwang ka tsela e seng molaong.
- Kenya tshebetsong nako ya tshwarelo ya dikgwedi tse tsheletseng: nako ya tshwarelo e tla dumella bao ba leng mona Afrika Borwa ka tsela e seng molaong, hore ba tswe naheng kapa ba etse kopo bakeng sa boemo bo molaong.
- Leka melao ya ho beha dithibelo palong ya batho ba tswang dinaheng tsa kantle ba hirwang ke kgwebo efe kapa efe.
- Etsa bonnete ba hore ho fanwa ka di-visa bakeng sa bokgoni ba bohlokwa nakong ya dibeke tse nne.

HO TINGWA HA MOTLAKASE:

RE TSHEPE BAKENG SA ENEJI E BOLOKEHILENG YA KAMOSO

Afrika Borwa e tobane le bothata bo boholo ba eneji. Ka baka la bobodu, tsamaiso e sa lokang, le kgaello ya ponelopele e nang le leano, phepelo ya eneji ya naha ya habo rona e bile e sa tshepahaleng, e sa tsitsang, mme e sa kgoneng ho tshehetsa le ho hodisa moruo. Ho tshwanetswe hore ho amohelwe mehlodi e meng ya thuso ya eneji jwalo ka ha re lebile bokamosong.

IFP PUSONG E TLA:

- Etsa hore marangrang a matla a motlakase a be le botsitso. Eskom ke letlotlo la naha le ntseng le tsamaiswa ka tsela e sa lokang hore e qetelle e le mathateng a makana. Eskom e lokelwa ho tsamaiswa ka tshebedisano ya mekga ya mmuso le ya poraefete.
- Thusa ka ditjhelete tsa theko ya motlakase bakeng sa mafutsana le baahi ba qheletsweng thoko.
- Tlosa ditshitiso fuweleng. Indasteri ya fuwele e behetswe melawana e mengata haholo. Ho tlišwa ha fuwele ka hara naha ho tla bulelwa mang kapa mang ya ka fanang ka tiisetso e hlokehang mme ya ka hahang dibaka tsa tlhwekiso tse fihlelang maemo a polokeho a bohlokwa a behuweng ka molao.
- Fokotsa ditefiso tse sa hlokeheng tsa dibeso, hobane tsena ha di a tshwanela ho lefella ditshenyehelo tse dikarolong tse patehileng tse sa amaneng le indasteri ya fuwele.
- Boloka tlhahiso ya mashala, ananele taba ya hore mashala e ntse e le mohlodi wa bohlokwa wa enoji. Le ha mashala a sebediswa bakeng sa ho hlahisa enoji, ona hape a na le bokgoni ba ho hlahisa mefutafuta e mengata ya dihlahiswa tsa khemikhale.
- Tshehetsa katoloso ya tshebediso ya kgase bakeng sa merero ya malapeng, haholoholo ho pheha le ho futhumatsa.
- Kgothaletsa matla a fehlwang ka dibentemele le letsatsi (solar), e leng ntho e fanang ka monyetla o moholo bakeng sa ho tsetela ka mkgwa wa poraefete tlhahisong ya matla ao o ka e itshebedisetsang ona le ho fepela marangrang.
- Kenya diphanele tsa solar matlong a matjha a mmuso a ahuwang.
- Etsa bonnete ba hore enoji ya nyutlelea e dula e ntse e le karolo ya motswako, mme e le matsohong a Mmuso.
- Tshehetsa ho fehlwa ha motlakase ho sebediswa metsi, ho sebedisa mehlodi ya mentsi ya naha hantle haholo. Melemo e lokelwa ho hlahlobiswa, e fuputswe, e ntshetswe pele le ho etsa hore e fumanehe bakeng sa baahi le dikhampani tsa mona lapeng. Baahi ba mona lapeng mmoho le batho bao ba hlokang ba tshwanetse ho una molemo ho tswa direiting tse fokoditsweng.

THUTO:**TSHEPA RONA BAKENG SA HO O NEHA DINTHO TSOHLE
TSEO O DI HLOKANG MMOHO LE HO O MATLAFATSA**

Mokgwatshebetso wa thuto wa Afrika Borwa o tshwanetswe ho ahwa botjha. O lematsa bokamoso ba bana ba rona le bokamoso ba naha ya habo rona. Ba bangata ba bana ba rona ha ba na ditulo le ditafole tsa ho ngolla kapa dibuka, kapa ona matlwana, mme thuto ya bona e matsohong a diyunione tse batlang ho hong hore di sebetse hantle, mme hona ba ho etsa ba sa rerisane le batho ba bang empa ba itjhebile bobona feela. Matchwao a ho atleha lengolong la materiiki a theoseditswe ho ya ho 30%. Ka hoo ha ho makatse hore moruo ha o sebetse hantle ka baka la kgaello ya bokgoni.

IFP e dumela hore ho tshwanetse hore ho be le thuto ya motheo ya mahala, e lekanang hape e nang le boleng bakeng sa bohle, le thuto e phahameng e tla tshahetswa ka ditjhelete ke mmuso bakeng sa mafutsana le malapa ao lekeno la ona le leng tlase hore ho rarollwe ho se lekane hwa nakong e fetileng. Ho etsa hore ho be le phihlello ya menyetla le mehodi ya thuso e lekanang bakeng sa batho ke ona motheo wa bohlokwa ponelopeleng ya thuto ya IFP.

IFP PUSONG E TLA:

- Kenya tshebetsong thuto ya motheo ya mahala le thuto e phahameng e tla tshehetswa ka ditjhelete ke mmuso bakeng sa mafutsana le malapa ao lekeno la ona le leng tlase jwalo ka karolo ya bohlokwa ya leano la rona la thuto.
- Matlafatsa maemo a ho ruta le ho ithuta mme e ntse e fana ka mehlodi e lekaneng ya thuso.
- Kenya transporoto ya baithuti mme e tsamaisa dikimi tsa phepo ka tsela e yang hantle haholo dikolong tsohle tsa mmuso.
- Kenya tshebetsong maano a felletseng a transporoto ya baithuti a behang polokeho ka sehloohong.
- Etsa bonnete ba hore ho qobellwa melawana e matla ya ho thibela maemo a sa bolokehang a jwalo ka ho tlaa ho feta tekano.
- Kenya mekgwa e meng ya transporoto, e jwalo ka dibaesekele, haholoholo dibakeng tsa mahaeng.
- Kgothaletsa sebopelo sa malapa a matla le makgabane a hlomphe le botho jwalo ka tshiya ya mokgwatshebetso wa thuto o sebetsang.
- Kgothaletsa ho ba le seabo ha batswadi, dihlooho tsa dikolo tse matlafaditsweng, le matitjhere a rupelletschweng hantle hape a na le tshusumetso.
- Qobella boitshwara dikolong ka melao ya boitshwara ya sekolo.
- Ntshetsa pele moya wa ho ruta le ho ithuta ka bokgabane.
- Phahamisa maemo. Matshwao a ho atleha e be 50%.
- Ntsha thuto ya Life Orientation, mme e kenye thupelo e tlamang ya tsa ditjhelete le kgwebo le dimojule tsa thupelo ya bokgoni tse ka phethwang ha bonolo lenanethutong la sekolo.
- Etsa bonnete ba hore ho ba le meputso e betere le maemo a ntlafetseng bakeng sa matitjhere ohle, ho kenyelletswa le matitjhere a Kereiti ya R.
- Sebetsana le tshehetso ya ditjhelete e sa lekanang ka ho hlophisa botjha bajete ya thuto ho ntlafatsa meralo ya motheo le mehlodi ya thuso dikolong.
- Lekola botjha le ho etsa hore dikolo tsa mahaeng le tsa makeisheneng di fumantshwa bokgoni bo neng ba kwetswe nakong e fetileng ka baka la ho se kgone ho hola le ho sebetsa.
- Beha ka sehloohong mananeo a Ntshetsopele ya Bana Dilemong tsa ho Qala (ECD) bakeng sa motheo o matla, ho etsa bonnete ba hore bana ba fihlela mananeo a ECD.
- Matlafatsa phihlollo ya thuto ya boleng bakeng sa baithuti ba qhwadileng kapa ba nang le ditlhoko tsa thuto tse ikgethang.
- Etsa bonnete ba hore ho ba le diphaposi tsa ho rutela tsa kamoso tse nang le thekenoloji e hodimo ka ho kgothaletsa tshebetsiso ya thekenoloji (e-books le eLearning) e ntse e etsa bonnete ba hore dikolo tsohle di ba le inthanete.
- Tsetela thupelong ya matitjhere mosebetsing, mananeo a tshehetso le ntshetsopele, mme e bule hape dikholetjhe tsa thupelo ya matitjhere tse kwetsweng.
- Fana ka bodulo ba matitjhere, haholoholo dibakeng tsa mahaeng, jwalo ka mekgwa wa kgothaletso ya ho hohela bokgoni ho hlokehang dikolong.
- Fokotsa tshitisano e bakwang ke dipolotiki tshebetsong tsa thuto le ho hirwa ha matitjhere.

- Etsa bonnete ba hore ho ba le tumellano ya matla le mesebetsi pakeng tsa tshiya tsa Mmuso wa naha le mebuso ya diprovense. Baahi ba diprovinseng le ba selehae ba tshwanetswe ho dumellwa ho hlahisa mokgwa wa thuto le mohlala wa dikolo o tla tshwanela ditlhoko tsa bona.
- Fetola NSFAS ka ho busetsa tsamaiso le taolo ya yona ho ditheo tsa thuto ya theshiari, e leng ntho e tla etsa bonnete ba hore ho sebetswa hantle haholo, ho sebeletswa pepeneneng le ho arabela.
- Eketsa ditjhelete tse kengwang dikholetjheng tsa TVET bakeng sa hore ho fanwe ka bokgoni le thupelo e tshwanetseng hape e batlehang bakeng sa mebaraka ya mesebetsi.

TLHOKOMELO YA BOPHELO:

RE TSHEPE BAKENG SA THUSO HA O E HLOKA

Mokgwatshebetso wa bophelo wa Afrika Borwa o tobane le diphepetso tse ngata haholo tse o sitisang hore o fane ka ditshebetso tse lekaneng tsa bophelo ho baahi ba naha. Ka bomadimabe, boemo ba mokgwatshebetso wa bophelo wa rona o bontsha naha e mathateng.

Tshehetso ya ditjhelete e fokolang, tsamaiso le tlhokomelo e haellang ya dipetlele le ditlilini tsa Mmuso ho bakile ho putlama le ho se kgone ho sebetsa ha dibaka tse ngata, mme moo tse ngata tse ntseng di sebetsa di ditshila mme ha di na mehlodi ya thuso e lekaneng, athe hona ho baka ho hloka-hala ha bakudi bao di tshwanetseng ho ba thusa. Disebediswa tsa bohlokwa le diphepetso tsa meriana ha di a ka tsa fihla ho bao ba di hlokanng, ka baka la bobodu, boqhekanyetsi ba dithendara le tsamaiso e sa lokang ya mesebetsi.

Bophelo bo botle le boiketlo ke tsona dintho tsa bohlokwa katlehong e felletseng ya kahisano le moruo ya setjhaba. Ma-Afrika Borwa ohle a tshwanela ho fihlela tlhokomelo ya bophelo ya boleng hape e nang le tshibollo.

IFP PUSONG E TLA:

- Kgothaletsa tshebetso e akaretsang ya bophelo. Bohle mona Afrika Borwa re tshwanetse ho ba le phihlello e lekanang ya ditshebeletso tsa bophelo tse lekaneng, tse ka kgonwang ho fihlelwa, tsa boleng, tse tla tshehetswa ke mmuso ka ditjhelete.
- Thibela bobodu ka hara mokgwatshebetso wa bophelo e ntse e hlaola tshebediso tsa ditjhelete ka mokgwa o sa utlwahaleng, o senyang hape o sa tlwaelehang.
- Lokisa diphepetso tsa bohlokwa tse jwalo ka kgaello ya basebetsi, melodi e sa lekanang ya thuso, boetapele le tsamaiso e fokolang, le meralo ya motheo e fokolang ho mokgwatshebetso wa tlhokomelo ya bophelo ba setjhaba.
- Sebetsana le kgaello ya diprofeshenale tsa tlhokomelo ya bophelo, ho kenyelletswa le dingaka, baoki le basebetsi ba tshehetso, e leng ntho e sitisang tlhokomelo e nang le boleng, mme hona e tla ho etsa ka ho hira bafani ba ditshebeletso ba rupelletseng ka tlhokomelo ya bophelo.
- Ntlafatsa maemo a tshebetso bakeng sa basebetsi bohle ba tlhokomelo ya bophelo.
- Etsa bonnete ba hore ho ba le tshehetso le tefello e ntlafetseng bakeng sa dingaka le baoki.
- Eetsa bonnete ba hore ho ba le tlhokomelo ya meralo ya motheo ya bophelo e ntseng e le teng.
- Etella pele tshebetso ya ho lekola Inshoreense ya Bophelo ya Naha (NHI) ho sebetsana le mohlala wa yona wa thuso ya ditjhelete ha e ntse e hlalosa ka ho hlaka seabo sa bafani ba ditshebeletso tsa bophelo ba mmuso le ba poraefete mmoho le sa dikimi tsa thuso ya bongaka.
- Kgothaletsa mohlala wa Mokgwatshebetso wa Bophelo wa Setereke le Tlhokomelo ya Motheo ya Bophelo jwalo ka dikarolo tsa bohlokwa tsa tshebetso ya mokgwatshebetso wa bophelo.
- Ntjhafatsa Mokgwatshebetso wa Bophelo wa Setereke ho etsa bonnete ba hore ho fanwa ka Tlhokomelo ya Motheo ya Bophelo baahing ka ho ba neha meralo ya motheo e hlokehang, meriana le ditshebeletso tse ding boemong ba setereke.
- Etsa bonnete ba ho fetisetsa matla diprovengeng le ho bomasepala hore ba tsamaisa ditheo tsa bophelo ka tsela e yang hantle. Boikarabelo ba ho etsa bonnete ba hore ho ba le phumantsho ya ditshebeletsobo tshwanetswe e fetisetswa boemong ba mmuso bo tlase ka ho fetisisa hape bo tshwanetseng bo nang le bokgoni. Matla a mangata a ho etsa diqeto a tla fetiswa ho tswa mafapheng a diprovengeng ho ya ho batsamaisi ba ditereke le batsamaisi ba dibaka tsa bophelo.
- Eetsa bonnete ba hore bonyane ho ba le sepetlele se le seng sa lebatowa ho se seng le se seng sa ditereke tsa bophelo tse 52 le bonyane sepetlele se le seng sa theshiyari provengeng ka nngwe.
- Atolosa ditshebeletso tsa ditlilini baahing ba qheletsweng thoko.
- Fokotsa ditjeho tse hodimo tsa meriana bakeng sa ma-Afrika Borwa ohle.
- Hloma ditsi tsa diprovengeng bakeng sa tshibollo le diphuputso tsa bongaka.
- Ntlafatsa phano ya ditshebeletso le ho etsa bonnete ba hore ho ba le meralo ya motheo e ekeditsweng Ditshebeletsong tsa Laboratori ya Bophelo ya Naha.
- Eketsa mokgwa wa phihlello ya meriana ya tlatsetso le ya setso.
- Eketsa tshehetso bakeng sa ditshebeletso tsa bophelo ba kelello.
- Romela ditshupamelato dinaheng tseo baahi ba tsona ba leng mona Afrika Borwa ntle le molao mme ba sebedisa ditshebeletso tsa naha tse imetsweng tsa tlhokomelo ya bophelo.

BODULO BA BATHO:

RE TSHEPE BAKENG SA MALAPA A BOLOKEHILENG HAPE A HLOMPHEHANG

Motho e mong le e mong wa Afrika Borwa o tshwanetswe ke ho ba le sebaka se bolokehileng sa ho phela, a hlocomele ba lelapa, mme a ntshetse pele ditabatabelo tsa hae. Ke ntho e sa kgolweheng ya hore dilemo tse mashome a mararo re le demokerasing, dimiliyone tsa ma-Afrika Borwa di ntse di phela mekhukung le dibakeng tse sa hlophiswang ka tlwaelo, moo ho se nang tsamaiso ya dikgwerekgwere, motlakase kapa metsi. Toro ya ho ba le toka kahisanong e diehisitswe, mme ba bangata ba felleltswe ke tshepo ka botlalo hore Mmuso o ka kgona ho fana ka ditshebeletso. IFP e tla fana ka ditshebeletso mme e behe ka sehloohong malapa a hlomphehang bakeng sa bohle.

IFP PUSONG E TLA:

- Thusa ka ditjhelete tsa matlo bakeng sa baahi ba sa kgoneng ho reka matlo.
- Kenya tshebetsong sekimi sa Ho Hira e be o Qetella o le Monga ntho (Rent-to-Own) ka ho hlhisa mananeo a kaho ya matlo a theko e tlase le mokga wa poraefete, le ho fana ka bong ba ntho.
- Etsa bonnete ba hore ntshetsopele ya kgetho tsa phumantsho ya matlo a kahisano hape a ka kgonwang ho lefella mmoho le menyetla ya tshebedisano le mokga wa poraefete.
- Hlwaya dikarolo tsa mobu wa Mmuso bakeng sa ntshetswa pele ke mebuso ya diprovence le bomasepala.
- Fana ka ditsha tse nang le ditshebeletso bakeng sa hore batho ba ikahlele matlo, mme tse na di fuwa diforamo tsa baahi le di-stokvel.
- Kgothaletsa mokgwa o seng o ntse o loketse ho ka sebediswa ka potlako wa phumantsho ya matlo dibakeng tsa mahae. Ntshetsopele baahing ba dibakeng tsa mahaeng e tla behwa ka sehloohong.
- Etsa bonnete ba hore lekeno le etsang hore motho a tshwanelehe ho fumana thuso ya ntlo le fetolwe ho tloha ho R0 - R3 500 ka kgwedi, ho ya ho R0 – R5 500 ka kgwedi.
- Kenya Lenaneo la Thuso ya Phumantsho ya Matlo bakeng sa bao ba fumanang lekeno le ka hodimo ho palo e behuweng la thuso ka ditjhelete.
- Fedisa ntshetsopele ya mofuta wa puso ya aparteiti dihostele mme e kopanye dihostele tse ntseng di le teng ho ba dibaka tsa baahi.
- Etsa bonnete ba hore diprovence le bomasepala ba ba le boikarabelo ba ho ntshetsa pele dibaka tsa bodulo tsa mekhukhung.
- Hokahanya mesebetsi ya ntshetsopele ya moruo wa selehae, jwalo ka thupelo ya kaho ya bokgoni ho ya kahong ya diyuniti tsa matlo tse thusitsweng ka ditjhelete le matlafatso ya dikgwebo tse nyenyane mokgeng wa kaho le makaleng a mang a kaho.
- Sebedisa Dithekenoloji tse Ding tsa Kaho e leng Alternative Building Technologies (di-ABT) tse bolokehileng hape tse tswellang mme e fokotse nako e nkuwang ho aha dibaka tsa bodulo ba batho.
- Kenya tshebetsong lenaneo la bodulo ba baithuti le tla hlhisa bodulo ba baithuti ka ho fana ka ditjhelete ka mokgwa wa thuso e tla fihla ho 30% bakeng sa bathoba ahang ba poraefete.
- Thusa ka ditjhelete bao ba bang beng matlo kgetlo la pele ka ho thusa ka tshebetso ya kopo le ka ho fokotsa ditjeho tsa ho transfera bontong e ntjha.

MERALO YA MOTHEO:

RE TSHEPE BAKENG SA PHANO YA DITSHEBELETSO

Meralo ya motheo e sebetsang ke ya bohlokwa naholo bakeng sa phano ya ditshebeletso ka tsela e tsamayang hantle. Ho hloleha ha mmuso ho fana ka ditshebeletso e bile ntho e neng e lebelletswe hobane e dumelletse meralo ya motheo ya naha ya habo rona ho wela boemong bo fokolang. Ho hloleha ho fana ka meralo ya motheo le tlhokomelo ya mehlodi ya thuso moo e hlokehlang haholo mmoho le ho sebetsana le ho salla morao ho hoholo hwa ho fana ka meralo ya motheo ya phano ya ditshebeletso ho bakile bothata.

Mmuso wa IFP o tla o sebeletsa. Re bona ho hlompheha ha hao e le ntho ya bohlokwa, mme hoo ho kenyelletsa le tokelo ya hao ya ho fumana metsi a hlwekileng, motlakase, matlwana, matlo, le meralo e meng ya motheo. Ke mosebetsi wa rona ho etsa bonnete ba hore mo-Afrika Borwa e mong le e mong o kgona ho fumana ditshebeletso tsa boleng kae le kae moo a dulang.

IFP PUSONG E TLA:

- Etsa bonnete ba hore ho ba le phihlelo e akaretsang ya metsi le tsamaiso ya dikgwerekgwere ka polokeho le ka mkgwa o ka lefellowang, ho ya selemong sa 2030 mme e kenye ditharollo tsa nako e telele sebakeng sa ditanka tsa metsi tsa baahi.
- Etsa bonnete ba hore mehlodi ya thuso ya metsi e ya sireletswa le ho baballwa, e ntse e matlafatsa meralo ya taolo bakeng sa boleng ba metsi le tsamaiso ya dikgwerekgwere mmoho le polokeho.
- Hlalosa seabo sa mebuso ya diprovence taolong ya metsi le tsamaisong ya dikgwerekgwere, ka ho netefatsa hore ho ba le taolo ya kgafetsa ya mmuso mmoho le tokiso bakeng sa diphepelo tsohle tsa metsi.
- Thusa bomasepala bohle ka ditjhelete le ka kaho ya bokgoni e le hore ba tle ba kgone ho fana ka metsi a hlwekileng a mathang nakong e tswellang.
- Laola hantle haholo Dithuso tsa Bohlokwa tsa Meralo ya Motheo tse fuwang bomasepala. Diprojeke tsena di tla etswa ka yuniti e tla ba le mehlodi e lekaneng ya thuso ya tsamaiso ya diprojeke tse kopanetsweng seterekeng ka bophara. Hona ho tla qoba boemo ba ha jwale moo bomasepala ba bangata ba sa kgoneng ho sebedisa ditjhelete tseo ba di fuweng e be ba di kgutlisetsa Lekaleng la Ditjhelete tsa Naha.
- Beha ka sehloohong tlhokomelo le ntlafatso ya meralo ya motheo e ntseng e le teng.
- Qala ka potlako ka tekolo ya metsi a naha, e lokise meralo ya motheo ya metsi e senyehileng, mme e tsetele meralong ya motheo e metjha le dithekenolojeng tsa ho ntlafatsa tshebetso e ntle ya mekgwatshebetso ya rona ya metsi.
- Hloma ejensi e le nngwe ya metsi ka di-ejensi tsa diprovence bakeng sa tsamaiso sebakeng.
- Fedisa mkgwa wa matlwana a di-emere hang-hang.
- Kgothaletsa dithekenoloji tsa tlhwekiso/ho risaekela metsi le diprojeke tsa ho fetola matlakala ho ba enoji.
- Risaekela metsi a sebedisitsweng a tswa dibateng, disinking le metjhining ya ho hlatswa mme e kenye mehato ya ho fokotsa metsi a ditshila.
- Thibela ka thata ho qhallwa ha metsi a diswiritjhi ka dinokeng, e le bise metsi a difefo dipeiping le diswiritjhi dipolanteng tsa tlhwekiso.
- Etsa bonnete ba hore ho boptjwa dikomiti tse thehilweng baahing tsa metsi le tsamaiso ya dikgwerekgwere.
- Sebedisana le baahi, haholoholo basadi le ditho tsa setjhaba tse nang le bokgoni bo fapaneng, ho thusa ho fana ka ditshebetso tsa bohlokwa, ho haha matlo, le ho kenya dipeipi tsa metsi, motlakase le tsamaiso ya dikgwerekgwere.

TRANSPOROTO:

RE TSHEPE BAKENG SA MOKGWA WA TRANSPOROTO E SEBETSANG

Ho putlama ha marangarang a rona a relewe le ho imetswa haholo ha marangrang a rona a mebila ho thefula moruo wa Afrika Borwa mme ho ama ka bobedi bophelo le boiphediso.

Sephetho sa ho hloleha ha mmuso ho boloka le ho ntshetsa pele mokgwa wa transporoto wa Afrika Borwa se seholo hoo se hloakang mokgwa o tla ya ka mekgahlelo, e leng o tla beha ka sehlohoong marangrang a bohlokwa haholo hore a tsosoloswe ka potlako. Ka puso e ntle, IFP e tla eketsa ho busetswa motjheng meralo ya motheo ya bohlokwa le mekgwa ya tshehetso ya moruo.

IFP PUSONG E TLA:

- Potlakisa ho fetolwa ha indasteri ya transporoto ho matlafatsa tshebetso e ntle ka ho hloma ditshebedisano tsa mmuso le poraefete.
- Lokisa melawana e tla nolofatsa meralo ya taolo ho hohela matsete a tswang dinaheng tsa ka ntle le ho kgothaletsa tlhodisano, ho qojwe ho thehwa ha dikgwebannotshi tse sa batleng tlhodisano ka hara mokga.
- Ntlafatsa ditshebeletso tsa transporoto ya bapalami bakeng sa bapalami ba dibakeng tsa ditoropong le baahing ba mahaeng, ho ntse ho etswa bonnete ba hore e ya fihlelwa hape e bolokehile.
- Ntlafatsa meralo ya motheo ya transporoto ya setjhaba ka ho netefatsa hore mebila, relewe le meralo ya motheo ya boemakepe e hlokomelwa hantle mme e kgona ho tshehetsa mesebetsi ya moruo le kahisano.
- Ntlafatsa ho tsamaiswa ha thepa ka ho hlabolla tsamaiso ya thepa ka relewe le ka mebila ho tshehetsa kgolo ya moruo, ho ntse ho tsepamisitswe maikutlo tshebetsong e ntle le tshireletsong.
- Atolosa tshebetso tsa difofane ka ho bula mebaraka ya tsamaiso ya batho le thepa ka difofane bakeng sa dioporeitara tsa poraefete mme e kenye maano a moyeng ho tshehetsa kgokahano ya tshebetso tsa mona lapeng le tsa matjhabeng.
- Hlahisa marangrang a ho tsamaiswa ka dikepe le ho kgothaletsa indasteri tse amanang le lewatle ka tshebedisano ya mmuso le poraefete mmoho le dikgothaletso, ka sepheo sa ho matlafatsa bohahlaudi le kgwebo.
- Kgothaletsa mekgwa e meng ya transporotoya setjhaba e jwalo ka katoloso ya tshebetso ya dibese ya integrated bus rapid transit systems.
- Matlafatsa polokeho mebileng ka ho kenya tshebetso mehato e matla ya polokeho.
- Tsepamisa maikutlo tshireletsong ka ho eketsa mekgwa ya tshireletso bakeng sa basebedisi ba mebila ba tsa kgwebo ho thibela ho kwetelwa le ho etsa bonnete ba hore ho ba le polokeho ya thepa le bapalami.
- Kgothaletsa kgolo ya dioporeitara tse nyenyane ka ho fana ka menyetla bahwebing ba banyenyane mokgeng wa transporoto, haholoholo ditshebeletsong tsa ditekesi le dibese.
- Tsetela thutong ya setjhaba bakeng sa basebedisi ba mebila le ho matlafatsa temoso le thuto ka polokeho ya mebila mme hona e ho etsa ka dikolo, mehlodi ya ditaba, le matsholo a setjhaba.

BOETAPELE LE PUSO YA SETSO:

RE TSHEPE HORE RE HLOMPHE DIBOPEHO TSA SETSO

Ho tloha qalong feela, nakong ya ditherisano tsa molaotheo ha ho ne ho lebilwe demokerasing, IFP e ile ya phehella tabeng ya hore Borena ba ha-Zulu le ditheo tsa Ubukhosi di elwe hloko le hore tsona di na le seabo ho Afrika Borwa ya demokerasi. Ke dilemo-lemo jwale, IFP e ntse e tsitlallela hore seabo, matla le mesebetsi ya marena a setso di hlahoswe molaong. IFP haesale e ntse e behile boetapele ba setso bohareng ba mawa a rona a puso ya selehae.

Mothei wa rona, mofu Prince Mangosuthu Buthelezi, o tsheheditse Ingonyama Trust hore e be yona e bolokang mobu o kopanetsweng wa Borena ba ha-Zulu tlasa tlhokomelo ya Motlotlehi Morena, mme o tsamaiswe ke baetapele ba setso, ka ho neha malapa mokgwa wa pihlelo ya mobu oo ba tla dula ho ona mme ba hlahise le dijo.

IFP PUSONG E TLA:

- Sireletsa le ho tshehetsa setheo sa boetapele ba setso.
- Hlompha, e fane ka bokgoni le ho fana ka ditlhapiso tse lekaneng ho baetapele ba setso.
- Beha ka sehloohong tshireletso le polokeho ya baetapele ba setso.
- Tshehetsa mosebetsi wa baetapele ba setso ho kgothaletsa le ho tsosolosa moya wa boitshwaro wa setjhaba sa heso.
- Thusa baetapele ba setso ho kgothaletsa meruo e kopanetsweng ka mananeo le diprojeke tsa ho ithusa le ho itshepa.
- Thusa baetapele ba setso ho kgothaletsa kgotso, botsitso le momahano ya setjhaba baahing ba bona.
- Tshehetsa ho fetolwa ha Kgaolo ya 7 le 12 ya Moloatheo ho hlalosa seabo, matla le mesebetsi ya baetapele ba setso.
- Thusa baetapele ba setso ho ntshetsa pele mobu o kopanetsweng le ho neha baetapele le baahi ba bona disebediswa, dipeo, menontsha le thupelo, hore ba leme mobu.
- Matlafatsa maikemisetso, le boholo ba Ingonyama Trust le diprovenseng tse ding ka ditherisano le baetapele ba setso ho etsa bonnete ba hore ho ba le polokeho ya ho ba monga mobu le ho kgona ho o sebedisa.

PHIHLELLO YA MOBU:

RE TSHEPE BAKENG SA SEBAKA SA HAO LE BA ELAPA LA HAO

Ho ba monga mobu ke e nngwe ya ditaba tse bakang qabang e kgolo mona Afrika Borwa. Maano a ho fetolwa ha melao ya mobu a ama ka moo Afrika Borwa e hlahisang dijo tsa yona, e sireletsang polokeho ya dijo tsa yona, le ho nka menyetla ya kahisano le moruo.

Sepheho sa taba ya mobu se bile le tshepiso ya ho fodisa maqeba a nakong e fetileng. Mobu o na le boleng kahisanong, moyeng le moruong. O na le kgonahalo ya ho ba motheo wa moruo e ntjhafaditsweng hape oo naha ya heso e o hlohang.

AIFP PUSONG E TLA:

- Laela hore ho be le ditekolo tse felletseng tsa mobu ho bona hore mang o na le eng, e sebedise diphumano tseo ho tsepamisa maikutlo mobung wa Mmuso, e abe hape moo ho hlokehang le ho tshehetsa diprojeke tsa baahi tsa ho lema mobu ka mokgwa wa kgwebo.
- Aba hape mobu ohle o eso ka o sebediswa o leng matsohong a Mmuso, molemong wa mafutsana.
- Aba tshehetso e ikgethang bakeng sa temothuo ya sejwalejwale le mesebetsi e meng ya ntshetsopele ya ho lokisa ho se lekane hwa nakong e fetileng.
- Etsa bonnete ba hore ho ba le tshehetso e bonahalang ya Mmuso, haholoholo bakeng sa ba batjha ba sa tswa kena indastering ya temo.
- Etsa bonnete ba hore mmuso o tshehetsa ka mokgwa wa kgwebo dikoporasi tse tswellang dibakeng tsa mahaeng le makeisheneng.
- Bopa meralo ya motheo ya thupelo ka ho kenya saense ya temo dikolong le ka ho bula hape dikholetjhe tsa thupelo ya temo boemong ba theshiari.
- Sireletsa mobu o kopanetsweng le ho etsa bonnete ba hore o dula o ntse o le matsohong a batho, tlasa tlhokomelo ya boetapele ba setso, moo mebuso ya diprovense e tla fana ka tshehetso ho baetapele ba setso le balemi ba ntseng ba hlahella ekasitana le ho ba nyolla ho ba boemong ba temo ya kgwebo.
- Qetella ditlleleime tsohle tse salletseng morao tsa mobu mme e fane hape le ka monyetla wa ho etsa dikopo le ditlleleime tse ding.
- Tswela pele ho tshehetsa leano la ho nka mobu ka ditlhapiso tse utlwahalang.
- Kopanya mafapha a naha a Temo, Ditaba tsa Mobu, le Ditaba tsa Setso ho ba lefapha le le leng bakeng sa ho fokotsa ditjeho tsa Kabinete le ho nolofatsa mesebetsi ya mafapha ana.
- Tsepamisa maikutlo temothuong e nyenyane le e mahareng, jwalo ka mawa a mahareng a ho fana ka thuso bakeng sa baahi ba dibakeng tsa mahaeng.
- Kgothaletsa tshebedisano le borupelli le balemi ba nang le boiphihlelo ba ho hohela le ho rupella balemi ba batjha, le ho ntshetsa pele di-indasteri tse tshehetsang.
- Tsosolosa ditsi tsa tshehetso ya temo tsa lehae tse tla thusa balemi ho fumana diterekere, le dithekenoloji tse ntjha tse tla thusa balemi ho nyolla tlhahiso ya bona.
- Kgothaletsa ho ba le seabo ha mekga ya poraefete le ya mmuso ka bobedi tshebetsong tsa naha tsa ntshetsopele ya temo.

TIKOLOHO:

RE TSHEPE HORE RE O FUMANELE BOKAMOSO

Dilemo tse leshome tse tlang nalaneng ya batho e tla ba nako ya bohlokwa haholo bakeng sa pholoho ya rona polaneteng ena. Lefatshe le tobane le bothata ba tikoloho bo menahaneng hararo, ho kenyelletsang tahleho ya mefuta e fapaneng ya diphedi sebakeng se le seng, tshitiso ya tlelaemete, le tshilafatso e ntseng e tswela pele ka ho eketseha. Ho ata ha tshebediso hang feela ya dipolasetiki ho kentse letsoho haholo bothateng bo holang ba tikoloho, moo dimiliyone tsa ditone tsa matlakala a polasetiki di fellang mawatlle a rona, dinokeng le diqubung tsa matlakala selemo le selemo.

IFP PUSONG E TLA:

- Buisana le bakgathatema, ho kenyelletswa basebetsi, diyunione, baahi le dikgwebo ho hlahisa maano le mawa a tla kgothaletsa phetoho e se nang leeme hape e lekanang bakeng sa bokamoso bo tswellang.
- Sireletsa diphoofolo tse hlaha, e kgothaletse bohahlaudi bo nang le boitshwaro hape bo tswellang, le ho etsa bonnete ba hore meloko e tlang e kgone ho tswela pele ho natefelwa ke ho ba karolo ya mefuta e fapaneng ya diphedi.
- Kenya maano le ditshebetso tse tla fokotsa mesebetsi ya batho e nang le sephetho se sebe ho Great African Seaforest le dibaka tse nang le dihlopha tse tshwanang tsa dibopuwa tse phelang lewatle.
- Tshehetsa mesebetsi e kgothaletsang mekgwa ya botshwasatlhapi e tswellang, dibaka tse sireleditsweng tsa metsing, le thuto le matsholo a temoso ho eketsa kutlwisiso ya setjhaba ya ditshoso tsa tikoloho.
- Nka mehato ya tokiso bakeng sa ho fokotsa ho sebediswa ha dipolasetiki tse sebediswang hanngwe feela. Re itlamba ho kenya tshebetsong maano le ditshebetso tse tla kgothaletsa ditsela tse ding tse tla tswellang.
- Eketsa maiteko a qobello ya molao ho lwantsha ho tsoma ka tsela e seng molaong, ho thehwe makgotla a dinyewe a ikgethang a diphoofolo tse hlaha le ho thusa ka ditjhelete matsholo a temoso ya setjhaba.
- Kgothaletsa ho risaekelwa le ho lahlwa ka nepo ha matlakala a polasetiki.
- Fedisa ho tsongwa ha ditshukudu ka ho sebedisa mekgwa a fapaneng ya ho lwantsha kgwebo e seng molaong ya manaka a ditshukudu, ho kenyelletswa le maiteko a ekeditsweng a qobello ya molao, kotlo tse boima haholo bakeng sa bao ba tloang molao, le matsholo a eketsehileng a temoso ya setjhaba.
- Emisa ho tsongwa ha ditau tse ilo hodiswa ka hara tikoloho e laolwang, ho thibela ditswantle le diyantle tsa dikarolo tsa ditau le mehope.
- Etsa bonnete ba hore baahi ba matlafatswa ka thuto e mabapi le paballo.

WENA LE BOKAMOSO BA HAO

IFP E dumela matlafatsong ya batho hore ba ithuse ka bobona mme ba itshepe, e leng e nngwe ya mehopolo ya rona ya bohlokwa. Re dumela hape hore bao ba sa sireletsehang haholo setjhabeng ba tshwanetse ho fumana tlhokomelo le tshehetso e ngata.

IFP PUSONG E TLA:

- Etsa bonnete ba hore ho ba le mokgwa wa thuso wa sekwalejwale, o sebitsang hape o loketseng morero mme o lefa baamohedi ba nepahetseng ba dithuso, ka nako.
- Lekola dihlopha tsa dithuso mme e eketse dithuso moo ho hlokehang. Thuso ya Maqheku le Thuso ya Bana di tla nyollwa.
- Hokahanya dithuso tsohle le menyetla le thupelo ho phahamisa baamohedi.
- Lwantsha ho nyoloha ha diketsahalo tse mpe setjhabeng ka ho etsa bonnete ba hore baahi ba bang le ba bang ba fihlela mosebeletsi wa setjhaba.
- Etsa bonnete ba hore basebeletsi bohle ba setjhaba ba rupelletsweng ke Mmuso ba hirwa mafapheng a bohlokwa a Mmuso le ho bomasepala.
- Fana ka mesamo ya bomme bakeng sa banana bohle ba futsanehileng ba kenang sekolo.
- Etsa bonnete ba hore ho ba le tshehetso e kgolo bakeng sa di-NGO (Mekgatlo e seng Tlasa Mmuso) tse hlokomelang bao ba sa sireletsehang haholo setjhabeng sa habo rona.
- Arabela tabeng ya ho nyoloha ha palo ya bana ba lahluwang ke ho etsa hore di-BabySaver, tseo hape e tsejwang ka mabokoso a bana, di be molaong, e le hore di-NGO di tle di kgone ho sireletsa maphelo mme di tshehetse bomme ba nang le mathata ka nako ya boimana.
- Etsa bonnete ba hore ho ba le tshireletso ya phumano ya dijo bakeng sa ma-Afrika Borwa. Dijo tsohle tseo e leng tsa ka mehla malapeng a futsanehileng ha di a tshwanelwa ho lefiswa lekgetho la VAT.
- Sebitsana le phepo e mpe ya bana ka ho tshehetsa malapa a sa kgoneng ho fepa bana ba ona ba sa sireletsehang, ka thuso ya dijo ka lenaneo la divaotjhara tsa SASSA.
- Kgothaletsa ka mafolofolo le ho tiisetisa momahano ya setjhaba le ho rata naha ya heno ka mananeo le dipuisano, jwalo ka ha re dumela hore matla a rona jwalo ka setjhaba a itshetlehile hodima mefutamefuta e ikgethang.

TSHEPA MESEBETSI E METLE EO RE FIHLETSENG NAKONG E FETILENG

Inkatha Freedom Party ha se mokga o sa tsebahaleng mmusong. Re batla ho sebeletsa batho hobane re a tseba, ho tswa boiphihlelong ba rona, hore re ka tsamaisa puso hantle haholo.

Provense ya KwaZulu-Natal, tlasa puso e neng e etelletswe pele ke IFP, e bile le ntshetsopele le katleho. Ka mesebetsi ya rona e metle eo re e fihletseng nakong e fetileng ya phano ya ditshebetso le ho tshepahala, re o kopa hore o boele o RE TSHEPE hape le ka 2024.

KE ANA A MANG A MABAKA A MMALWA A HO E TSA HORE O RE

TSHEPE HORE RE KA BUSA

Mothei wa IFP hape e le Moresidente wa Ho ya ho ile wa Mokgatlo (President Emeritus), mofu Prince Mangosuthu Buthelezi, o ile a theha iThala Bank ho shebana le ditlhoko tsa ditjhelete tsa baahi, le ho tiisetša tabeng ya bohlokwa ba ho boloka tjelele. Mohopolo ona o bile le sephetho se sehlo baahing ba fapaneng, haholoholo mane KwaZulu-Natal. Prince Buthelezi o ne a ikemiseditse ho kgothaletsa bohwebi. Ka tshebedisano le baetapele ba bang ba mona lapeng ba kgwebo, o ile a hloma kgwebo tse ngata, a lokisetša ho thehwa ha mesebetsi le katleho moruong. Ponelepele ya Prince Buthelezi bakeng sa iThala Bank e ne e le bopaki ba boitlamo ba hae ba ho akaretša moruong.

Prince Buthelezi o hlomme Mangosuthu University of Technology ka 1979; e leng e nngwe ya diyunivesithi tse tshelletseng feela tsa thekenoloji mona Afrika Borwa. Prince Buthelezi o bile le tjehelepele ya yunivesithi e thehilweng lekeisheneng e fanang ka thupelo ya mosebetsi, ho fetola maphelo a bao ba neng ba qheletswe thoko.

Prince Buthelezi o ile a ithaopa ho bula lekala la University of Zululand mane Umlazi, e bileng ntho e fanang ka bokgoni ho batjha le batho ba baholo ba batsho ba neng ba qheletswe thoko hore ba fihlele thuto ya theshiari le thupelo ya mosebetsi.

Pele ho tokoloho ya Afrika Borwa, Inkatha e ile ya hanyetsana le Bantu Education ka ho beha thuto ka sehloohong pusong ya yona ya KwaZulu. Re ahile dikolo tse ka hodimo ho 6 000 pele ho 1994 – ka hodimo ho palo ya dikolo tsa mmuso tse KwaZulu-Natal kajeno.

Ka boetapele ba Mmuso wa KwaZulu, Prince Buthelezi o hlomme KwaZulu Finance and Investment Corporation ka 1985, a tiisetse taolo e ikemetseng ya KwaZulu ya ho bopa motheo wa yona wa indasteri le ho neha batho ba batsho ba Afrika Borwa ditshebeletso tsa ditjhelete le ho jala kapetlele ho reka dipolasi, ho qala dikgwebo, ho aha matlo, le ho ikemela ditjheleteng.

Mmuso wa KwaZulu o ile wa phehella ho ba le mofuta wa matlafatso e batsi moruong, eo jwale e tsejwang ka Matlafatso ya Ba Batsho Moruong, o ileng wa tsetela diprojekeng tsa kgwebo makeisheneng. Hona ho ile ha tiisetse hore batho ba bangata ba tlwaelehileng dibakeng tse neng di tsejwa ka KwaZulu ba be beng ba dishere dikgwebong tse jwalo ka tsa mabenkele a ho baka mane uMlazi le Madadeni.

Mmuso wa KwaZulu o neng o etelletswe pele ke Inkatha o fane ka dipetlele, ditlliniki, diteishene tsa mapolesa, le tshebeletso ya mmuso ya profeshenale, tseo tsohle di ileng tsa sebetsa jwalo ka tataiso ho mmuso o motjha o neng o sa tswa kgethwa ka 1994.

Ka 2002, Tonakgolo ya IFP ya KwaZulu-Natal, mofu Dr Lionel Mtshali o bontshitse matla a ho ikemela ha provense ka ho ba pulamadiboho kabong ya meriana e pholosang bophelo ya di-antiretroviral ho thibela phetiso ya HIV/AIDS ho tswa ho bomme ho ya maseeng a bona a eso ka a behlwa, e le ho pholosa makgolokgolo a maphelo. Tlase boetapele ba hae, Mmuso o etelletseng pele ke IFP o entse bonnete ba hore ho fanwe ka meriana ya di-antiretroviral ditlilining tsohle mane KwaZulu-Natal. Ka ho ya ka katleho ya rona, re kgonne ho fana ka bopaki Lekgotleng la Molatheo nyeweng e neng e isitswe ke Treatment Action Campaign, e leng bopaki bo fileng Lekgotla bokgoni ba ho laela Mmuso wa naha ho latela mohlala oo mme o fane ka di-ARV ho ma-Afrika Borwa ohle. Nakong eo mmuso o neng o hanana le taba ya AIDS, mme batho ba bang ba behlwa sekgobo sa HIV le AIDS, Prince Buthelezi e bile moetapele wa ho qala wa ho phatlalatsa pontsheng hore mora wa hae o hlokahtse ka baka la AIDS. O ile a bua phatlalatsa, a bula tsela bakeng sa matsholo a tlhahisoleseding le thuso.

Mothei wa IFP o hlomme Ingonyama Trust bakeng sa ho boloka mobu o kopanetsweng wa Borena ba haZulu matsohong a batho, ho ena le ho o bona o fetisetswa matsohong a Mmuso. Kajeno, mobu wa Mmuso ha o sebediswe ka botlalo mme ha wa tswela pele, ha mobu o ka tlasa Ingonyama Trust o tshheheta dimilijone tsa batho mme o ntse o le mobu o kgonwang ho fihlelwa haholo ka moruo mane KwaZulu-Natal.

Tlase Mmuso wa IFP, batho ba ile ba atametswa haufi le menyetla ya moruo ka ho hlongwa ha makeishene a jwalo ka KwaMashu, Madadeni, Osizweni, Nseleni le eSikhawini. Prince Buthelezi hape o ile a ntshetsa pele Ulundi ho ba motsemoholo le sebaka sa ketsa melao sa KwaZulu.

Tlisa IFP, KwaZulu-Natal e bile le mokgwatshebetso o motle ka ho fetisisa wa thuto ka hara naha, moo baithuti ba yona ba ileng ba ipaka ka ho tswelang pele hore ba na le bokgoni ba ho fumana matshwao a hodimo haholo ntle le ho theosa matshwao a ho pasa bakeng sa ho tshheheta sekgahla sa ho pasa ka kakaretso Provenseng.

Kamora dikgetho tsa naha tsa 1994, Prince Buthelezi o ile a ba Letona la Ditaba tsa Lehae ka makgetlo a mabedi (1994 - 2004). O ile a ba Mopresidente ya Tshwereng Mokobobo wa Rephaboliki ya Afrika Borwa ka makgetlo a fetang a 22. Matona a IFP hape a ile a tsamaisa mafapa a jwalo ka a Ditshebeletso tsa Tlhabollo, Bonono, setso, Saense le Thekenoloji.

BOETAPELE BA RONA KE BOO O KA BO TSHEPANG!

RE TSHEPE REA O SEBELE TSA

KE NAKO YA HO MATLAFATSA

LE #HO AHA BOTJHA AFRIKA BORWA

VOUTELA X

E BA LE SEABO DIPUISANO LE RONA INTHANETENG

NTLOKGOLO

No.2 Durban Club Place, Durban

031 365 1329

info@ifp.org.za

WWW.IFP.ORG.ZA

